

“БЕКТЕМ”

Борис Ельцин атындагы
Кыргыз-орус славян университетинин ректору,
Улуттук Илимдер Академиясынын академиги

Нифадьев В.И.

2020-жылдын “4” декабрда

12.00.10 – европалык укук, эл аралык укук, 12.00.14 – административдик укук, финансылык укук, маалыматтык укук адистиктери боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган “Интернет тармагындагы автордук укуктарды коргоо: эл аралык укук жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдары” темадагы Арзыматова Элиза Бактыбековнанын диссертациясына Борис Ельцин атындагы Кыргыз-орус славян университетинин юридикалык факультетинин административдик жана финансы укугу кафедрасынын жетектөөчү уюмдун

ПИКИРИ

1. Изилденген теманын актуалдуулугу.

Диссертациялык иштин темасы «Интернет тармагындагы автордук укуктарды коргоо: эл аралык укук жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдары» азыркы заманбап шартта ири актуалдуу болуп эсептелинет.

Коргоого коюлган диссертациялык изилдөөнүн темасы Дүйнө мамлекеттерин жана Кыргыз Республикасын алып караганда, Интернет тармагы ар кыл чөйрөнү өзүнө буруп, саясат, экономика, илим-билим,

маданият ж.б.у.с. жаатта таасири күч алууда. Ал эми акыркы жылдары өлкөбүздө аталган чөйрөлөрдү санариптештирүү шартында бул абал ого бетер курчууда.

Диссертациялык изилдөө алкагындагы автордук укуктарды Интернет тармагында коргоо маселеси бир топ укуктук көйгөйлөрдү жаратып келет. Аталган көйгөй бир гана улуттук эмес, эл аралык көйгөй десек туура болот. Себеби, Интернет тармагы так чектелген чек арага алынбагандыктан, мамлекет аралык – эл аралык укуктук чектөөгө тийиш келет. Мындан улам, диссертациялык изилдөө, ар тараптуу, тактап айтканда, эл аралык укуктук, административдик укуктук жана маалыматтык укуктук изилденүүгө жатат.

2. Диссертацияга карата талаптардын чегиндеги илимий натыйжа.

Илимий изилдөөнүн жүрүшүндө автор тарабынан төмөнкүдөй натыйжаларга жетишилген:

НАТЫЙЖА 1. Автор тарабынан укуктук салыштырманын негизинде кээ бир мамлекеттерде каралган автордук укуктарды укуктук жөнгө салуунун натыйжалуу шарттарын изилдөө аракети жасалды;

НАТЫЙЖА 2. Автор тарабынан Интернет тармагында жарыяланган чыгармалардын автордук укуктарын коргоо зарылдыгы негизделди;

НАТЫЙЖА 3. Автор чыгарманын санариптик түрү техникалык каражаттардын жардамы менен жазууга теңелгендиги, ал эми заманбап санарип технологиялары Кыргыз Республикасынын мыйзамдары жана «Автордук жана чектеш укуктар жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы менен каралган материалдык алып жүрүүчү болуп саналарын таануу зарылдыгын негиздеди;

НАТЫЙЖА 4. Автор тарабынан Интернетти жөнгө салуу укуктук ченемдер жана техникалык эрежелер менен жүзөгө ашыруу тууралуу сунуштар киргизилди;

НАТЫЙЖА 5. Автор адабий жана көркөм чыгармаларды коргоо жөнүндө Берн конвенциясынын 5-беренесинин 2-пунктунда каралган

«коргоонун көлөмү» термини автордук укуктун көлөмүн ээлөөнүн укуктуулугун, чыгарманын оригиналдуулугун, автордук укуктун объектисинин корголгондугун аныктоо тууралуу сунуш жасады;

НАТЫЙЖА 6. Автор тарабынан Интернетте чыгармаларды жайылтуу менен колдонуучуларга анын акы төлөнүүчү же акысыз экендигине карабастан, чыгармаларды алууга жана аларды көчүрүп алууга мүмкүндүк берген ар кандай иш-аракеттерди түшүнүү тууралуу сунуштар келтирилди;

НАТЫЙЖА 7. Автор электрондук китепканалардын укуктук статусун мыйзамдуу түрдө аныктоо зарыл экендигин тастыктады.

3. Ар бир натыйжанын (илимий жоболордун) негиздүүлүк жана аныктык даражасы, изденип алуучунун диссертациялык изилдөөдө баяндалган тыянактары жана корутундулары.

Диссертацияда калыптанган тыянактар, рекомендациялар жана сунуштар Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарынын ченемдерин, ошондой эле адабият булактары менен практикалык материалдардын кеңири чөйрөсүн талдоодон жана жалпылоодон алынган анык булактарга негизделген.

Автор жасаган натыйжалардын, тыянактардын жана корутундулардын негиздүүлүгү жана аныктыгы төмөнкүлөр менен ырасталат:

НАТЫЙЖА 1. Кээ бир мамлекеттерде каралган автордук укуктарды укуктук жөнгө салуунун натыйжалуу шарттары негизделген. Натыйжа анык болуп эсептелинет, анткени автордук укуктарды коргоо чөйрөсүндө ченемдик укуктук актылардын жана бир катар теоретикалык иштеп чыгаруулардын терең талдоосуна негизделет.

НАТЫЙЖА 2. Интернет тармагында жарыяланган чыгармалардын автордук укуктары корголуу зарылдыгы менен негизделген. Анык болуп эсептелинет, анткени КРнын жана тийиштүү чет өлкөлүк ченемдик укуктук актылардын терең талдоосу менен негизделген.

НАТЫЙЖА 3. Чыгарманын санариптик түрү техникалык

каражаттардын жардамы менен жазууга теңелип, заманбап санарип технологиялары Кыргыз Республикасынын мыйзамдары жана «Автордук жана чектеш укуктар жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы менен каралган материалдык алып жүрүүчү болуп саналарын таануу зарылдыгы негизделген. Анык болуп эсептелинет, улуттук жана чет элдик мыйзамдардын терең талдоосуна негизделген.

НАТЫЙЖА 4. Интернетти жөнгө салуу укуктук ченемдер жана техникалык эрежелер менен жүзөгө ашырылууга тийиштиги негизделген. Анык болуп эсептелинет, анткени теориялык-практикалык тармакта жана эл аралык тажрыйба шартында тастыкталган.

НАТЫЙЖА 5. Адабий жана көркөм чыгармаларды коргоо жөнүндө Берн конвенциясынын 5-беренесинин 2-пунктунда каралган «коргоонун көлөмү» термини автордук укуктун көлөмүн ээлөөнүн укуктуулугун, чыгарманын оригиналдуулугун, автордук укуктун объектисинин корголгондугун аныктоо маселелерин камтый тургандыгы менен негизделген. Анык болуп эсептелинет, улуттук жана чет элдик мыйзамдардын терең талдоосуна негизделген.

НАТЫЙЖА 6. Интернетте чыгармаларды жайылтуу менен колдонуучуларга анын акы төлөнүүчү же акысыз экендигине карабастан, чыгармаларды алууга жана аларды көчүрүп алууга мүмкүндүк берген ар кандай иш-аракеттерди түшүнүү сунуштоосу негизделген. Анык болуп эсептелинет, анткени бир катар тийиштүү илимий эмгектердин негизиндеги теориялык талдоосу менен тастыкталат.

НАТЫЙЖА 7. Электрондук китепканалардын укуктук статусун мыйзамдуу түрдө аныктоо зарыл экендиги негизделет. Анык болуп эсептелинет, себеби, теориялык-практикалык тармакта терең талдоого негизделген.

4. Изденүүчүнүн диссертацияда баяндалган ар бир натыйжанын (жобонун), тыянактын жана корутундунун жаңычылдык даражасы.

НАТЫЙЖА 1. Жаңы болуп саналат, анткени Кыргыз Республикасында алгачкы ирет автордук укуктарды Интернет тармагында укуктук жөнгө салуунун натыйжалуу шарттарын изилдөө аракети жасалып жатат.

НАТЫЙЖА 2. Жарым-жартылай жаңы, анткени Интернет тармагында жарыяланган чыгармалардын автордук укуктарынын корголуу зарылдыгы изилдөөгө алынып келген.

НАТЫЙЖА 3. Жаңы, анткени чыгарманын санариптик түрү техникалык каражаттардын жардамы менен жазууга теңелип, заманбап санарип технологиялары Кыргыз Республикасынын мыйзамдары жана «Автордук жана чектеш укуктар жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы менен каралган материалдык алып жүрүүчү болуп саналарын таануу өзгөчөлүктөрү тастыкталат.

НАТЫЙЖА 4. Жаңы болуп саналат, анткени Интернетти жөнгө салуу укуктук ченемдер жана техникалык эрежелер менен жүзөгө ашырылуу зарылчылыгы менен тастыкталат.

НАТЫЙЖА 5. Жаңы болуп саналат, анткени адабий жана көркөм чыгармаларды коргоо жөнүндө Берн конвенциясынын 5-беренесинин 2-пунктунда каралган «коргоонун көлөмү» термини автордук укуктун көлөмүн ээлөөнүн укуктуулугун, чыгарманын оригиналдуулугун, автордук укуктун объектисинин корголгондугун аныктоо маселелерин камтый тургандыгы тастыкталган.

НАТЫЙЖА 6. Жарым-жартылай жаңы болуп саналат, анткени Интернетте чыгармаларды жайылтуу менен колдонуучуларга анын акы төлөнүүчү же акысыз экендигине карабастан, чыгармаларды алууга жана аларды көчүрүп алууга мүмкүндүк берген ар кандай иш-аракеттерди түшүнүү сунуштоосу каралып келген.

НАТЫЙЖА 7. Жаңы, анткени электрондук китепканалардын укуктук статусун мыйзамдуу түрдө аныктоо зарылчылыгы алгач ирет изилдөөгө алынууда.

5. Илимий натыйжалардын теория жана практикага тийиштүү маанилүүгү, диссертациялык изилдөөнүн жыйынтыктарын колдонууга рекомендациялар.

Алынган жыйынтыктар бири бири менен өз ара байланышта жана теориялык жоболорго таянып жасалган. Сунушталып жаткан эмгек Кыргыз Республикасында Интернет тармагындагы автордук укуктарды коргоо тармагында алгачкы комплекстүү жана системалуу изилдөөлөрдүн бири.

Диссертацияда бул проблема боюнча бир топ жаңы илимий натыйжалар жана жоболор бар жана аларда ички жыйнактуулук бар, бул болсо автордун юридика илимине кошкон жеке салымы болуп эсептелет. Интернет тармагындагы автордук укуктарды коргоо жаатында болуп жаткан көйгөйлөрдү чечүүнүн сунушталып жаткан жаңы ыкмалары жетиштүү аргументтелген жана мурдатан белгилүү чечимдерге салыштырмалуу сын көз менен баа берилген.

6. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна ылайык келиши.

Арзыматова Элиза Бактыбековнанын авторефераты диссертациянын мазмунуна толук ылайык келет, негизги жоболорду, тыянактарды жана натыйжаларды чагылдырат. Авторефератта үч: кыргыз, орус жана англис тилдеринде резюме бар. Алар Кыргыз Республикасынын ЖАКнын талаптарына ылайык жазылган.

7. Диссертациянын мазмунундагы жана таризделишиндеги кемчиликтер.

Арзыматова Элиза Бактыбековнанын диссертациясына белгиленген артыкчылыктары менен катар, бул иште айрым кемчиликтер да жок эмес, алар төмөнкүлөрдө көрүнгөн:

1. Диссертациялык изилдөөнүн жүрүшүндө, ушул изилдөөнүн темасы жөнүндө, ата мекендик авторлордун эмгектери аз каралган.

2. Диссертациялык ишке изилдөө темасына тийиш статистикалык маалыматтардын катарын толуктап тиркөөнү сунуштайбыз.

3. Диссертациялык изилдөөнүн жүрүшүндө, жаңы илимий жоболордун жыйынтыгынын негизинде, автор сунуштаган укуктук актылардын долбоорун көрсөтүп кетсе болмок.

Бирок, бул сын-пикирлер накта дискуссиялык мүнөздө жана диссертациялык изилдөөнүн жогорку деңгээлине жана аброюна таасир тийгизбейт, ал эми иштин өзү жогорку илимий мааниге ээ.

8. Диссертациянын жарыяланган негизги жоболорун, натыйжаларын, тыянактарын жана корутундуларын ырастоо.

Диссертацияда камтылган негизги жоболор, натыйжалар, тыянактар жана корутундулар автордун жарыяланган 7 илимий макалаларында чагылдырылган:

1. Арзыматова Э.Б. Международное правовое регулирование авторских прав в Интернете: [Текст] / Э.Б.Арзыматова // Modern Science.– Выпуск № 12. М.: Научно-информационный издательский центр «Институт стратегических исследований», 2018. – С.13 – 15.

2. Арзыматова Э.Б. Проблемы неправомерного использования в сети Интернет объектов охраняемых авторским и смежным правом: [Текст] / Э.Б.Арзыматова // Научные труды академии МВД КР им.генерал-майора милиции Алиева Э.А.– Выпуск №1. 2019: – С.3-8.

3. Арзыматова Э.Б. Вопросы ответственности интернет провайдеров: [Текст] / Э.Б.Арзыматова // Modern Science.– Выпуск № 10. М.: Научно-

информационный издательский центр «Институт стратегических исследований», 2019. – С.26-30.

4. Арзыматова Э.Б. Права на распространение в интернет: [Текст] / Э.Б.Арзыматова // Вестник КГУСТА.– Выпуск № 4 (66). 2019. – С.609- 613.

5. Арзыматова Э.Б. Проблемы нарушений авторских прав в интернете: [Текст] / Э.Б.Арзыматова // Вестник КГУСТА.– Выпуск № 4 (66). 2019. – С.614- 617.

9. Диссертациянын “Илимий даражаларды ыйгаруу тартиби жөнүндө” КР ЖАКтын Жобосу менен коюлган талаптарга ылайык келиши.

Арзыматова Элиза Бактыбековнанын “Интернет тармагындагы автордук укуктарды коргоо: эл аралык укук жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдары” деген темадагы диссертациясы өзүнүн структурасы жана мазмуну боюнча, жүргүзүлгөн изилдөөнүн жүрүшүндө алынган ар бир илимий натыйжанын негиздүүлүк даражасы, аныктыгы жана жаңычылдыгы боюнча, ата-мекендик юридикалык илим үчүн өзүнүн мааниси жана актуалдуулугу боюнча КР ЖАКтын 2012-жылдын 22-августундагы №578 “Илимий даражаларды ыйгаруу тартиби жөнүндө” Жобосунун талаптарына толук ылайык келет.

Диссертациянын жана авторефераттын мазмунун талдоо изденип алуучу илим-изилдөөчүлүк жөндөмгө, автордук позицияга, өз алдынча ой жүгүртө билүүгө, мыкты интеллектуалдык потенциалга ээ экендигин көрсөттү.

Жогоруда баяндалгандардын негизинде “Интернет тармагындагы автордук укуктарды коргоо: эл аралык укук жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдары” темасындагы диссертация коюлган бардык талаптарга жооп

берет, илимий-теориялык жана практикалык олуттуу мааниге ээ, ал эми анын автору Арзыматова Элиза Бактыбековнага 12.00.10 – европалык укук, эл аралык укук, 12.00.14 – административдик укук, финансылык укук, маалыматтык укук адистиктери боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын ыйгарууга татыктуу деп эсептейбиз.

Жетектөөчү уюмдун пикири Борис Ельцин атындагы Кыргыз-орус славян университетинин юридикалык факультетинин административдик жана финансы укугу кафедрасынын 2020-жылдын “3” декабрында протокол №4) отурумунда талкууланган жана бекитилген.

*Б.Н. Ельцин атындагы
Кыргыз-Орус Славян университетинин
юридикалык факультетинин
административдик жана финансы укугу
кафедрасынын башчысы, ю.и.к.*

А.С. Сыдыгалиева

